

SINAV VE İKTİDAR

Savaş ÇOBAN¹

Öz: Devletin ideolojik aygıtlarından biri olan okul ve onun bir uzantısı sayılabilecek olan sınav konusu günümüzde büyük bir öneme sahiptir. İktidar sınav yoluyla bireyleri ileride yaşamak istedikleri hayat konusunda kendi istediği şekilde şekillendirmekte ve yönlendirmektedir. Sınav iktidar tarafından bırakılan boşluğa öğrencinin kendini koymaya çalışarak doğru seçenek olduğunu kanıtlama çabasıdır. Yaşamdaki her şey gibi okullar, sınavlar hepsi iktidarın elindedir ve ideolojiktir. Türkiye'deki sınavlar konusuna gelirsek, kendi hegemonyasını kuran yeni ideolojik anlayış egemenliğini her alana yaymaya çalışmaktadır ve eğitim de bunlardan birisidir. Son yıllarda sınavlar konusunda yaşanan tartışmaların ve şaibelerin temelinde de ideolojik egemenliği sağlama çalışması yatmaktadır. Sınav ve iktidar ilişkisi bu anlamda şimdiye kadar derinlemesine düşünülmemiş ve incelenmemiş olsa da eğitimden ve okuldan ayrı düşünülmemeyeceği için sınav, iktidarın ideolojik aygıtları içinde bulunan yan unsurlardan birisidir. Ancak bu yan unsurun önemi Türkiye açısından büyük önem arz etmektedir. Çünkü sınav hegemonyanın sağlanmasında önemli bir yer tutar. Gramsci'nin eserlerinde hegemonya, egemen sınıfın boyun eğenlerin rızasıyla gücü kazanması olarak ele alınmıştır. Zoraki bir yönetim olmayan hegemonya daha çok burjuvazinin değerlerine göre işleyen kültürel ve ideolojik bir yöntem olarak anlaşılır. Hegemonya kavramı, siyaset bilimi literatüründe Gramsci'ye atfedilen ve siyasal olgunun, sadece devlet katında değil, tüm toplumsal ilişkileri kapsayıcı bir şekilde var olduğunu ifade eden bir kavramdır.

Anahtar Sözcükler: Sınav, İktidar, İdeoloji, Hegemonya.

Giriş

Devlet insanları şekillendirmek ve daha sonrasında çeşitli anlamlarda yönlendirmek için ideolojik aygıtlarını kullanmaktadır. Bu aygıtların en önemlileri aile, okul, din, basın vs. bizim düşüncemizi ve geleceğimizi belirlemektedir. Althusser, çağımızda devletin ideolojik aygıtları içinde en etkili olanının, 'öğrenimsel dia(devletin ideolojik aygıtı)' yani okul olduğunu ifade etmektedir. Pedagojiye göre de öğrenme, bireyin çevresi içerisindeki yaşantıları yoluyla meydana gelen, oldukça kalıcı ve belirleyici olan davranış değişiklikleri

---

¹ Dr., Bağımsız Araştırmacı/İletişimci. savascoban@gmail.com

olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda çocukların düşünsel anlamda etkiye en açık oldukları dönemde, haftanın beş günü sürekli maruz kalacağı öğretimin sadece bilgi ve yetenek kazandırmak amacıyla yapılmadığı amacın sistemin devamı için gerekli olan 'kaliteli', 'sorgulamayan' ve 'başkaldırmayan' işgücü yetiştirmektir. İdeoloji bizi özneleştirir, çünkü “İdeoloji ancak somut özneler için vardır ve ideolojinin hedefi de ancak özne sayesinde, özne kategorisinin işleyişi sayesinde imkân kazanır. Özne kategorisi, her tür ideoloji somut özneler kurma işlevine sahip oldukça, her tür ideolojinin kurucusudur” (Althusser, 2003, s. 99). Her tür ideoloji, özne kategorisinin işleyişi sayesinde, somut bireylere somut özneler olarak seslenmektedir. Althusser bu seslenme eylemini açıklarken, polislin sokaktaki insana “hey sen” diye seslenmesini örnek vermektedir. Sokakta polislin “hey sen” dediğini duyduğumuzda, polise doğru döneriz. Bu seslenişin kendimize yapıldığını bilmemiz ve sese tepki vermemiz bizi özne yapar. Aynı şekilde okulda müdürün, öğretmenlerin sesini duyan öğrencinin ona tepki vererek özneleşmesi gibi. İdeoloji insanları kendi 'özne'leri yapmaya ailede başlar ama bunu sistemli bir şekilde okul eliyle yürütür daha sonra iletişim araçlarıyla ona nasıl düşünmeye devam etmesi gerektiğini gösterir.

Okullarda yapılan sınavlar öğrencileri daha çok çalışmaya ve daha az düşünmeye yöneltir. Sınavlar yoluyla öğrenciler bir anlamda dizginlenir sınavlardan başarısız olmak, hayatta başarısız olunacağı şeklinde yansıtılır. Bu anlamda sınav, hem zekâ hem beceri bunlarında üstünde başarı ölçütüdür. Öğrenciler için sınav hayata, hayat sınava dönmektedir. Okul size kim olacağınızı ve ne düşüneceğinizi söyleyen büyük ustadır. Althusser'e göre: “Okul, bir sürü beceri öğretiyor, fakat bunu yönetici ideolojiye boyun eğmeyi ya da bu ideolojinin 'pratiğinin' egemenliğini sağlayan biçimlerde yapıyor”(Althusser, 2003, s. 23). Bu anlamda iktidarın elinde bulunan okullar egemen ideolojinin yayılma ve yeniden üretilme alanları olarak birçok kişinin farkında olmadığı bir görevi yerine getirmektedir.

Birey, sosyal yaşam içerisinde ve verili sistemin devamı için sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmek için iletişim kurmak zorundadır. Ancak bireyin hayatının vazgeçilmezi olan ruhsal - bedensel ihtiyaçları gidermesi gerekir ve bunun için iletişim oldukça gereklidir. Ayrıca tüm toplumsal kanun ve kuralların uygulanması, ideolojinin kendini sürekli olarak yeniden üretmesi ve hegemonyanın sağlıklı bir biçimde işletilebilmesi için iletişim gereklidir. Birey toplumsal yaşam içinde kendi yerini ve konumunu ise eğitim yani okullar yoluyla gerçekleştirir ve bu yapının içindeki 'sınav' unsuru oldukça önemlidir. Sınavlarda başarılı olanlar sosyal hayatta yukarıya doğru çıkarken vasat olanlar ortalarda başarısız olanlar ise altlarda yer alırlar. Ancak unutulmaması gereken okulların sınıfsal yapısıdır. Her sınıf kendi kategorisindeki okullara gider ve bazı üstün başarılı olanlar hariç alt sınıfın yeri önceden bellidir. Sınav, farklı bir iletişim modelidir, size yerinizin neresi olduğunu ya da olacağını söyler.

Çalışmamız bir makale olması nedeniyle sınav ve iktidar ilişkisi konularını kısa ve önemli noktalarıyla ele almaktadır. Teorik anlamda ele alınan konular bazı

örneklerle desteklenmeye çalışılmaktadır. Yorumlar konusunda nesnel bir yaklaşım sergilenmeye çalışılmakta, sınav ve iktidar arasındaki ilişki eleştirel bir tarzda ele alınmaktadır. Nihai amacımız 'sınav' olgusunun 'iktidar'la nasıl içiçe geçmiş olduğu ve ideolojik şekillendirmede 'sınav'ın nasıl kullanıldığını ve toplumsal yaşama sızdığını ortaya koymaktır.

1. Okul ve İktidar

İktidarda bulunanlar bazı okullarda geleceğin yöneticilerini bazı okullarda kaliteli işgücünü, bazılarında ise ara işgücünü hayata hazırlamaktadır. İllich'in de ortaya koyduğu gibi: “Yalnızca eğitim değil sosyal gerçekliğin kendi de okullaştırılmıştır. Bu durumun gideri, aynı sömürgeci yaşayan varsıl ya da yoksul için aynıdır...yoksullar ve varsıllar, eşbiçimde hayatlarını yönlendirip, dünya görüşlerini oluşturan ve kendileri için yasalı ve yasa dışını tanımlayan okullara bağımlıdır” (Illich, 2006, s. 15). İktidar bu anlamda dışarıdan görünmeyen bir düzenleyici olarak önemli bir görevi yerine getirir. “İktidara nüfuz edilemez. İktidara sahip olan insan başka insanların içinini *okur*, ama onların kendi içinini okumalarına izin vermez, iktidar sahibi herkesten ketum olmalıdır; niyetlerini ve fikirlerini hiç kimse bilmemelidir” (Eliade, 1998, s. 291). Bu bağlamda öğrenciler iktidarların niyetlerini bilmeden sınavlara hazırlanmakta ve onun daha önceden kendileri için hazırladığı yerleri kapmak için birbirleriyle yarışmaktadır. Giddens konuyu net bir şekilde ortaya koymaktadır: “Çağcıl okullar pek çok bireyin başka yerlerde yaşadığı başarısızlık duygusunu da yeniden üretmektedir. Eğitim için esas olan kişisel gelişim ideallerine yalnızca, eğer insanlar kendi yaşamlarını denetim altında tutabiliyor ve kendilerini dile getirebilecek yetenek ve gücü geliştirebiliyorlarsa ulaşılabilir. Yaşadığımız kapitalist sistemde okullar, ‘eşitsizliği meşru kılmaya, kişisel gelişimi keyfi otoriteye boyun eğmekle uyumlu biçimlerle sınırlı tutmaya ve gençlerin kaderlerine razı olma süreçlerine yardımcı olmaya mahkumdur (Giddens, 2000, s. 442). Tezcan (2005, s. 45) da Giddens'ın söylediklerini başka bir şekilde şöyle ifade etmektedir: “Egemen sınıfların ayrıcalıklı konumu, eğitimsel başarı yoluyla haklı görülür. Alt sınıfların ayrıcalıksız konumları, eğitimsel başarısızlık yoluyla meşrulaşır. Eğitim sistemi egemen sınıfların gücünü korumada etkindir. Bourdieu, eğitimin, uygulamada temel olarak, yerleşik düzenin yeniden üretimi ile ilgilendiği sonucuna varır” Burada sınavdan başarısız olanların duruma boyun eğmesi ve yaşadıklarını kabullenmesi egemen ideolojiyle çatışmasını önlemektedir.

Okul konusunda birçok şey yazılmış ve söylenmiştir. Bütün sistemler açısında okullar vazgeçilmezdir. İvan İllich'in 'Okulsuz Toplum'da yazdıkları ise okulun gerekli olup olmadığını sorgulamamıza neden olmaktadır. İllich'e göre; “insanları sayılabilir şeyler olarak gören üreticiler bile, yalnızca bedenleri öldürüyor. Okul, gelişimin sorumluluğunu kendilerine vermeyerek bu insanların çoğunu bir tür törel intihara götürüyor” (Illich, 2006, s. 82). Burada okul ağır bir biçimde itham edilmektedir. Okulun düşüncüyü öldürmesinin, insan öldürmekten daha ağır bir suç olduğu ortaya konulmuştur. İllich (2006, s. 49) de okulun devletin ideolojik aygıtı olduğunu farklı bir şekilde ifade etmektedir:

"Öğretmen, kurallara uyulması konusunda hakemlik eder ve yaşam üyeliğine kabul edilme anındaki çetrefil açıklamaları yönlendirir. Okul müdürlerinin hep yaptığı gibi, kimi becerilerin kazanılması için bazı ortamlar oluşturur. Ayrıntılı herhangi bir bilgi olmadan öğrencilerine bir kısım temel törenleri yineletir. Öğretmen törel bir değer olarak ebeveynlerle ve tanrıyla yer değiştirir. Öğrencilerine yalnız okulda değil toplumsal hayatta da doğruyu ve yanlışlı öğretir. Bu yola bütün öğrencilerin kendilerini aynı devletin çocukları olarak duymasını sağlar) Bu sayede devlet hem insanlar üzerinde egemenliğini hissettirmekte hem de iktidarda bulunan ideolojiyi zihinlere zerk etmektedir.

Okul konusunda çok tartışılan eserlerden biri olan anarşist düşünceye sahip bir anne olan Catherine Baker'ın *Zorunlu Eğitime Hayır* adlı eserinin arka kapak yazısı bize okulun ne olduğunu anlamızda yardımcı olmaktadır:

Kitabında esas olarak, okulun, devletin kendine köle yetiştirmek için organize ettiği bir kurum olduğunu, yetişkinlerin, bu köle eğitimden başarıyla geçtikleri için bunun farkına varamadıklarını anlatıyor. Ona göre 'okul, çocuklara gardiyanlık yapan bir kurumdur, ana-babaları çalışırken onları gözetim altında tutar; toplumsal-iktisadi makinenin işlemesi için gerekli olan bilgileri onlara öğretir, itaati aşılır, eler ve rolleri dağıtır.' Okulda, sezgi ve düşgücünün geliştirilmesi, aşkın ve düşüncenin yaratıcı bir nitelik kazanması için çok gerekli olan 'aylaklık' yerine, üretimi artıran ve itaati sağlayan bir eğitimin uygulandığını söyleyerek bir 'karşı-kültür' oluşturma çabasında olanları 'zorunlu eğitime hayır!' demeye çağırıyor. Baker'e göre, 'okul, çocuğun çocuk olabileceği, gençliğini ve neşeyi tam anlamıyla yaşayabileceği bir ortam sunabilmeli ve asla onun önüne, ulaşılması gereken hedefler koymamalıdır' (Baker, 2006).

Baker, okulun ne olduğunu ve ne olması gerektiğini çok net bir şekilde ortaya koymaktadır. Ancak kapitalist sistem eğitimi kendi çıkarları dışında kullanmayacak kadar onun önemini bilmektedir ve kendisine tehdit oluşturacak oluşumlara ve düşüncelere direnecek ya da tepki gösterecektir.

2. İktidar'ın Sınavı

Sınav, hayatın her alanında küçük yaşlardan itibaren toplumsal anlamda kendini gösteren ve bireyselleştirilmiş bir uygulamadır. Tüm iktidarların ve kurumlarının kendilerini gerçekleştirme alanlarından biri olan sınav bireyleri şekillendirme ve yöneltme anlamında kullanılmaktadır. Çocukluktan itibaren okul denilen iktidarın ideolojik aygıtına girebilmek ya da bu aygıt içerisinde kendini ifade edebilmek adın karşılaşılan bir uygulamadır.

Sınav, gözetim altında tutulan hiyerarşi teknikleriyle, normalleştirilen yaptırım tekniklerini birleştirmektedir. Normalleştirici bir bakış; nitelermeye, tasnif etmeye ve cezalandırmaya izin veren bir gözetimdir. İktidar ilişkilerinin ve bilgi bağlantılarının çakışmaları, sınav içerisinde tüm görülebilir parlaklığına kavuşmaktadır. Sınav kendisiyle birlikte, belli bir iktidar icraatını belli bir bilgi oluşumu tarzına bağlayan koskoca bir mekanizmayı taşımaktadır.

- sınav iktidarın icra edilmesinin içinde görülebilme ekonomisinin sırasını değiştirmektedir.
- sınav aynı zamanda bireyselliği belgesel bir alan sokmaktadır.

- bütün bu belgesel tekniklerle çevrelenmiş olan sınav, her bireyi bir şık haline getirmektedir.

Dolayısıyla sınav bireyi iktidarın sonucu ve nesnesi olarak, bilginin sonucu ve nesnesi olarak oluşturan usullerin merkezindedir” (Kurt, 2012)².

'Sınav'ın sözcük olarak anlamı sözlükte şöyle tanımlanmaktadır: “Sınav: 1. Öğrencilerin veya bir işe girmek isteyenlerin bilgi derecesini anlamak için yapılan yoklama, imtihan, test 2. *mec.* Direnme, dayanışma, güç gerektiren, sonuçta bir deneyim kazandıran zor durum 3. Sınıf geçme, bir okulu bitirme, bir üst okula yazılma durumunda bulunan öğrencilerin ya da bir işe girmek isteyenlerin anıklık, yetenek, bilgi ve beceri derecesini anlamak için yapılan yoklama, bk. sözlü sınav, yazılı sınav”(TDK, 2012)³. Bu tanımlar içerisinde yer alan “direnme, dayanışma, güç gerektiren, sonuçta bir deneyim kazandıran zor durum” maddesi aslında toplumsal anlamda çok şey ifade etmektedir ancak iktidarın amacı direnme ve dayanışmayı yok etmek ve toplumsal olanı “bireysel”e dönüştürmektir.

Konu ile ilgili olarak Gramsci önemli tespitlerde bulunmuştur. Gramsci'nin karısına ve kız kardeşlerine yazdığı mektuplarda, okullarda verilen bilginin önemli olduğunu ve bu bilginin bir değerlendirme/ölçme aracı olan sınav tekniği ile yeniden üretildiğini vurgular. Daha sonra annesine yazdığı mektuplarda ise statünün başlangıç noktasının okuldaki sınav olduğunu belirtir ve şunları söyler: “Okulda ilk kez yapılan sınav, yaşamda sık sık karşılaşılan bir deneyimi kazandırır. Fakat sınav, pasif ve mekanik alıcı konumunda olan öğrenciyi tam olarak dönüştüremez” (Gramsci'den akt. Aka 2012, s. 334)⁴. Gramsci sınavın çocuklara sınırlı bir bilinç kazandırdığını ve özellikle de gerçeklerden ziyade bireysel karar verme ve yaratıcı fikir kazandırma konusunda yetersiz olduğunu söylemektedir. “Öğrenci pasif ve mekanik bir alıcı, bir gramfon plağı değildir -dinsel ayine benzeyen sınavlar kimileyin onun bu şekilde gözükmesini sağlasa bile-. Bu eğitimsel biçimler ile çocuğun psikolojisi arasındaki ilişki her zaman aktif ve yaratıcıdır, tıpkı işçinin kendi kullandığı aletlerle olan ilişkisinin de aktif ve yaratıcı olması gibi” (Forges, 2010, s. 398). Buradan hareketle okulda yapılan sınavların pasif olan öğrenciyi bilgi üretimi ve statüye boyun eğme konusunda şekillendirmede kullanıldığını ifade ettiğini söyleyebiliriz. Sınav hegemonyanın kabul ettirilmesi ve kanıksanması anlamında okulda ve sonrasında kullanılan bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

İktidar ilişkilerinin toplumun kılcal damarlarına kadar işlediğini vurgulayan düşünür Foucault, bu ilişkileri çok açık bir biçimde ortaya koymuştur. Foucault,

² Kurt, M. (2012). Michel Foucault ve İktidar Çözümlemesi. Erişim tarihi: 21.11.2012, <http://bilgitoplumu.blogspot.com/2004/12/mchel-faucault-ve-iktidar-zmlemesi.html>.

³ TDK Online Sözlük. Erişim tarihi: 27.05.2012, <http://tdkterim.gov.tr/bts/ BSTS / Eğitim Terimleri Sözlüğü 1974>.

⁴ Aka, A. (2012) Antonio Gramsci ve “Hegemonik Okul”. Erişim tarihi: 30.05.2012, <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c12s21/makale/c12s21m20.pdf>.

“İktidar mekanizmalarını ve tekniklerini teşhir etmek, iktidarın mikro ilişkilerini, kılcal damarlarını çözümlemek ister, yani toplumun merkezi siyasal düzeyindeki iktidarın evrensel tanımını ya da kuramını oluşturmak yerine, ‘İktidarın bireylerin hücrelerine nüfuz ettiği noktayı’ çözümlemeye çalışır” (Larrain, 1995, s. 130). Foucault ayrıntıların peşindedir ve onları çözümlemeye çalışmıştır.

Foucault’nun iktidar anlayışı tek yönlü bir kavrama değildir. Bu yüzden de diğer iktidar anlayışlarıyla karşılaştırdığımızda Foucault’nun iktidar kavramının diğer tanımlamalardan ne denli farklı olduğunu görebiliriz. Foucault iktidar kavramını açıklarken bilgi ve iktidar arasındaki ilişkiye vurgu yapar ve bu ilişkiye dayalı yaygın görüşü ters yüz eder “genelde bilgiyi biz, iktidar eliyle yapmak istediklerimizi yapabildiğimiz ama o olmadan yapmak istediklerimizin hiçbirini yapamadığımız bir bağlamda düşünürüz. Foucault bilginin başkaları üzerine abanan bir iktidar olduğunu, buna bağlı olarak da başkalarını tanımladığını öne sürer. Ona göre bilgi, özgürleşimin önünü keserek gözetlemeye, düzene sokmaya, disipline etmeye yönelik bir kip halini alır” (Sarup, 2004, s. 101). Bu bağlamda bilgiden söz ettiğimizde ‘sınav’ olgusu da meydana çıkmaktadır. Bilgiyi elinde bulunduran iktidar ‘sınav’ üzerinden insanları ve toplumu ayırıştırmakta ya da birleştirmektedir. Sınav insanları disipline etme ve iktidara boyun eğdirme araçlarından birisi olarak kullanılmaktadır. Foucault’nun ifadesiyle sınav ‘gözetim altında tutan hiyerarşi teknikleriyle normalleştiren yaptırım tekniklerini birleştirmekte; normalleştirici bir bakış; nitelermeye, tasnif etmeye ve cezalandırmaya izin veren bir gözetim olmakta; bireylerin üzerinde, onların onun boyunca farklılaştırdıkları bir görünebilirlik kurmakta ve bu nedenle sınav düzenleri, tüm disiplin düzenlemelerinde yüksek derecede ayinselleştirilmektedir” (Foucault 2006, s. 274).

Bilgi ve iktidar pratikleri ‘sınav’ı da beraberinde getirmekte ve insanları ‘başarılı’ ya da ‘başarısız’ olarak sınıflandıran sonuçlarıyla bireylere ve buradan topluma sızmaktadır.

Foucault’ya göre iktidar; “kendi örgütlenmelerini kendi oluşturan, güç ilişkilerini dönüştüren, güçlendiren ya da tersine çeviren bir süreç ve bu güç ilişkilerini etkili kılan stratejiler olarak anlaşılmalıdır” (Canpolat, 2003, s. 99). İnsanlar ‘sınav’lar sonucunda edindikleri konumlarla ilişkilerini ve yaşamlarını sürdürmektedir. Okulda ve işyerinde sürekli bir ‘sınav’ pratiği yaşayan insanlar bu anlamda baskılanmakta ve özgürlükleri ellerinden alınmaktadır. Çünkü ‘sınav’ sonucunda başarılı olamazlarsa istediklerini ve kendilerini gerçekleştirememekte ve toplumsal yaşamdaki tüm konumlarını sınavlar üzerinden gerçekleştirmektedir. Sınav insanlar üzerinde oluşturduğu baskı ve ayırıştırma açılarından bakıldığında disipline edici bir yapıya sahiptir. Foucault’ya göre; “... disiplin tekniğini dışlamayan ama onu içine alan, onu kısmen değiştiren ve özellikle, bir biçimde onun içine yerleşerek ve gerçekten de önceden var olan bu disiplinci teknik sayesinde iyice yerleşerek onu kullanacak olan bir iktidar teknolojisidir bu. Bu yeni teknik, disiplinci tekniği

ortadan kaldırmaz, çünkü çok basit olarak, disiplinci teknik başka bir düzeye aittir, başka bir ölçektir. Başka bir dayanak yüzeyi vardır ve çok başka araçlardan yararlanır. ... disiplin, insanların çokluğunu yönetmeye çalışır öyle ki bu çokluk gözetlenecek, eğitilecek, kullanılacak, belki de cezalandırılacak bireysel bedenlere dönüşebilmeli ve dönüşmelidir. Ve sonra, yerleşen yeni teknoloji, insanlar asal olarak bedenlerden ibaret oldukları için değil, tersine yaşama özgü ve doğum, ölüm, üretim, hastalık vesaire gibi süreçler olan toplu süreçlerden etkilenen, global bir kitle oluşturması nedeniyle insanların çokluğuyla ilgilenir” (Foucault, 2003, s. 248). Okulda, askerde, işte yapılan sınav ve uygulamalar disiplin kavramının içselleştirilmesine ve normleştirilmesine hizmet eder.

Sınav, ‘özne’nin yaşam pratikleri içerisinde önemli bir yer tutar. Bireyin yaşamla ilgili ilk deneyimlerini kazandığı okul ve sınav neredeyse iç içe geçmiştir. Okullarda bize ‘verilen’ bilgi, görgü ve davranış biçimleri sınavlar yoluyla denetlenir ve bu anlamda şekillenmeye bizi mecbur ederler. Burada ‘iktidar’ın gücü ortaya çıkar, egemen güç (hegemonya) bize istediklerini öğretir ve öğrenmemizi istemediklerini saklar ve bize küçük yaştan itibaren boyun eğme pratiğini kazandırarak, başkaldırmanın ‘kötü’ bir şey olduğunu öğretir. Okul önemli bir ideolojik araç olarak öznelerin şekillendirilmesi ve ehlileştirilmesi için kullanılmaktadır.

İktidar yaptığı sınavlarla hem insanlar hakkında bilgi edinir hem de onları yönlendirir ve baskılar. “İktidara nüfuz edilemez. İktidara sahip olan insan başka insanların içini *okur*, ama onların kendi içini okumalarına izin vermez, iktidar sahibi herkesten ketum olmalıdır; niyetlerini ve fikirlerini hiç kimse bilmemelidir” (Eliade, 1998, s. 291). İktidar kendi istek ve amacını gizli tutar, insanların onun tutumunu eleştirmesine, sorgulamasına izin verecek boşluklar bırakmaz. “Bu iktidar biçimi kendini, bireyi kategorize eden doğrudan gündelik yaşamda geçerli kılar, ona kendi bireyselliğinin damgasının vurur, ona kendi kimliğini takar, kendisinin kabul etmesi gereken bir hakikat yasası dayatır. Bu, bireyleri özne yapan bir iktidar biçimidir. Özne sözcüğünün iki anlamı vardır: denetimle ve bağımlılıkla başka birilerine tabi, vicdanı ya da öz bilgisiyyle kendi kimliğine bağlı. Her iki anlam da özneye boyun eğdiren ve özneye tabi kılan bir iktidar biçimini akla getirir” (Foucault, 1994, s. 112). Bireyin özneleşme yoluna atılan ilk adımlar sınavlarla başlar. Okulla birlikte toplumsal alana giren birey, iktidar tarafından ‘özne’ haline getirilir. Foucault özne ve iktidar adlı makalesinde (Foucault 2000, s. 110) bu durumu şöyle anlatır;

Gerçi iktidar sorununa epey bulaşmış durumdayım. İnsan öznenin, bir yandan üretim ve anlamlandırma ilişkilerine girerken, öbür yandan ve aynı derecede, çok karmaşık bir nitelikte olan iktidar ilişkilerine de girdiğimi anlamam uzun sürmemişti. Bana kalırsa, ekonomi tarihi ve kuram üretim ilişkileri açısından iyi bir araçtı. Linguistik ve göstergebilim ise anlamlandırma ilişkilerini incelemenin araçlarını sunuyordu. Ama iktidar ilişkilerini incelememiz için elimizde bir araç yoktu. Bir tek yasal modeller temelinde iktidar hakkında düşünme yollarına, ‘iktidarı meşru kılan nedir?’ sorusuna başvurabiliriz. Ya da kuramsal modellere

dayalı iktidar hakkında düşünme yollarına, yani ‘devlet nedir?’ sorusuna başvurabiliriz. Bu yüzden, bu tanımdan öznenin dışsallaştırılmasını incelerken yararlanmak isteniyorsa, iktidar tanımının boyutlarını genişletmek bir zorunluluktur (Foucault, 1994, s. 110).

İktidar bu anlamıyla yaşamın her alanında kendini yaratan bir organizma gibi bireylerin ve toplumun tüm pratiklerinde kendini yeniden üretme eğilimindedir.

Sınav bizi meşgul eder ve nasıl düşünmemizi dikte ederek ‘iktidarı’ sorgulamamızı sağlar. Bütün bunları çocuk yaşlarda kabul eden özne gönüllü olarak iktidar ilişkileri içerisinde iktidarın istediği gibi şekillenir. ‘Mutlu’ bir yaşam için özgürlüğünden vazgeçer.

İktidarın başladığı yerde özgürlük biter. “... son tahlilde iktidar özgürlüğü tümüyle belirlemek eğilimindedir” (Foucault, 2000, s. 75). Bazı mücadeleler iktidara karşıdır, bazı mücadelelere ise iktidar karşıdır. “İktidar ilişkisinin özünde yatan ve onu devamlı kışkırtan etken, istencin boyun eğmeyişi ve özgürlüğün inadıdır” (Foucault, 2000, s. 76). Bu anlamda iktidara boyun eğmemek ve özgürlük aramak; iktidarın varlığının nedeni olmakla beraber ‘karşı iktidar’ oluşturulmasına karşı olan iktidarın mücadele ettiği pratiklerdir. Ancak iktidar kendine karşı olanları da ‘sınav’dan geçirerek toplumsalın dışına itmekte ve özneleştiremediklerini ‘öteki’leştirmektedir.

Sınavın disipline edici ve boyun eğdirici bir yönü vardır ve bu yön birçok anlamda toplumsal yaşamın birçok yerinde kendini göstermektedir. Okuldan iş hayatına, iş hayatı içerisinde yükselme ya da başka işe geçme çabalarına kadar sınav önemli bir yer tutar. “Bütün büyük disipline edici makineler -kışlalar, okullar, atölyeler ve hapishaneler bireyi kuşatmayı, kim olduğunu, ne yaptığını, onunla ne yapabileceğini, onu nereye yerleştirmek gerektiğini bilmeyi sağlayan makinelerdir” (Foucault, 2005, s. 213-214). Sınav sayesinde iktidar insanlara kim olduklarını ve nerede ne yapabileceklerini söyleyebilme gücüne sahip olan iktidarın elinde olan bir silah/araçtır.

3. Türkiye’de Sınav ve İktidar İlişkisi

Buraya kadar ele aldığımız iktidarın, okul ve sınavla ilişkisi Türkiye açısından da geçerlidir ancak Türkiye özelinde ele alınması gereken çok farklı konular da vardır. Türkiye açısından eğitim her zaman beraberinde sorunlar getiren ve hiçbir zaman belli bir düzen içerisinde devam etme olanağı bulamamış karmaşık bir alandır. Eğitim her zaman iktidarın elinde kendi kadrolarını yerleştirdiği ve yetiştirmeye çalıştığı bir alan olarak ele alınmış ancak bazı durumlarda bu pratikte uygulanamaz hale gelmiştir. Bu anlamda eğitim Türkiye açısından hep sancılı bir süreci içermiştir. Eğitim konusunda hazırlanan bir raporun önsözünde şunlar söylenmektedir:

Türkiye’de milli eğitim ideolojisinin değişmezliğinden zaman zaman şikayet edilmesine rağmen, milli eğitim politikalarında bir istikrar ve süreklilik görülmemektedir. Değişik ölçeklerde bir reform çabasının varlığı, farklı hükümetler ve Milli Eğitim Bakanları döneminde sürekli gözlenmektedir. Özellikle de ilköğretimden ortaöğretime geçiş ve ortaöğretimden yükseköğretime geçişte, neredeyse her yıl önemli ve ani değişikliklere gidilmesi, vatandaşların

eğitim sistemine olan güvenini zedelemektedir. Öğrencilerin eğitim serüvenleri boyunca çok sayıda koklu değişikliğe şahit olmaları, “son” yapılan değişikliklere karşı da bir güvensizliğe neden olmaktadır. Dahası, toplumsal bir mutabakat aranmaksızın, öğrencilere ve velilere yeterince danışmadan öğrencilerin geleceği üzerine oynamak, eğitimin asıl öznelere olan öğrencileri ve velileri kendi meseleleri hakkında karar verme imkanından yoksunlaştırmakta ve bu durum da demokrasiye olan güveni sarsmaktadır (Gür ve Çelik, 2009, s. 9).

Burada yazılanlar bile aslında konu üzerinde çalışanların bile eğitim konusunda düşünce ve algılarının iktidarın belirlediğinin çok fazla dışına çıkamadığını görmekteyiz. Diğer taraftan Türkiye'de eğitim iktidarı elinde bulunduran düşünceye hatta Milli Eğitim Bakanına göre değişikliklere uğramaktadır. Bu bağlamda özel ya da vakıf okulları dışındaki okullarda sürekli karmaşa yaşanmaktadır ve kapitalist sistemin tam olarak oturmadığı ve demokratikleşmenin sağlanamadığı bir ortama uygun bir 'yapı' daha doğrusu 'yapısızlık' ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de eğitim denince akla sınavlar gelmektedir. Eğitimciler göre Türkiye'de bir insan üniversiteyi bitirene kadar yaklaşık 800 sınava girmektedir. Sınavlar öğrencilerin psikolojilerini de etkilemektedir.

Mondler ve Sarason (1952) herhangi bir test durumunun öğrenilmiş kaygı dürtüsünü ortaya çıkardığını ileri sürerler. Öğrenilmiş kaygı sonucu ortaya bazı tepkiler çıkar. Bu tepkiler;

- a) Yetersizlik duyguları
- b) Çaresizlik
- c) Ceza beklentisi
- d) Benlik saygısının azalması
- e) Durumu terk etme girişimleri
- f) Artan somatik belirtiler" (Geen, 1985; Akt. Kapıkıran 2002, s. 35).

Türkiye bu anlamda güvenilmez ve şaibeli sınavlarıyla psikolojisi bozulmuş bireyler yaratmaya devam etmektedir.

İktidarın elinde bulunan ve insanların hayatlarını belirleyen sınavları yapan ÖSYM (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi) özellikle 2010 yılından beri tartışmalara konu olan sınavlara imza atmıştır. İktidarı elinde bulunduran güçlerin, soruları, kendi ideolojisi çerçevesinde yetiştirdiği kadrolara sızdırdığının iddia edildiği sınavlar yapıldığı ileri sürülmektedir. Özellikle Kamu Personeli Seçme Sınavı'nda iktidarı elinde bulunduran güçlerin soruları kendi düşüncesinden olanlara verdiği iddiası bir haber ajansı tarafından bazı fotoğraflarla sınav sürerken yayınlanmış ve kitapçıklar yayımlandığında soruların kitapçıklardakilerle aynı olduğu görülmüştür. Bu konuda yayın yasağı konulmuştur. Yine aynı sınavla ilgili başka bir iddia iktidara yakın kişilerin sınav sorularına sahip olduğu ve 1. ve 2. sırayı alacakları sınavdan önce iddia edilmiş ve sınav sonucunda iddia gerçeğe dönüşmüştür. Son yıllarda gerçekleştirilen KPSS, YGS, LYS, Açıköğretim sınavlarına ilişkin şifre ve kopya iddiaları ÖSYM'yi ve onun yöneticilerini atayan iktidarı zan altında

bırakmaktadır. Türkiye'de eğitim sistemi ideolojik kırılmanın yaşandığı bir ortamda oldukça tartışmalı bir durumdadır.

Dünyanın her yerinde, örgün eğitim sürecinde sınavlar yapılır. Bu sınavlar daha çok çocuğun becerilerini, var olan yeteneklerini tanımaya ve bu doğrultuda başarılı olabileceği bir alana yönlendirmeye yöneliktir.

Türkiye'de, emperyalizmin işbirlikçisi gerici iktidar sınavları, milyarlarla ifade edilen bir sömürünün, hem de devleti tümüyle ele geçirmenin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Türkiye'de son 50 yıldır artarak yaygınlaşan sınav alanları ve türleri, bu gerici iktidar döneminde daha da çeşitlendirilmiş, yaygınlaştırılmıştır. Yaygınlaştıkça da iştahı kabaran iktidar, yeni sınav alanları yaratarak yoluna hızla devam etmektedir. YGS, LYS, SBS, KPSS, KPDS, TUS, DGS, ÜDS, ALES, vb. Sınavlara her gün yenisi eklenmektedir (Doğan, 2013)⁵.

Hegemonik ilişkilerin değişmesi ile eğitim sistemi de değişime girmiştir. İktidar kendi ideolojisini yaymak ve yeniden üretmek için eğitim alanında kendi kadrolaşmasını da sınav yoluyla yapmak durumundadır ancak Türkiye'de şu an egemen olan ideolojiyle yetişenlerin bu sınavlarda başarılı olamaması ihtimali yüksek olduğu için iktidar bu duruma el koymakta ve bir anlamda süreci farklı yollarla hızlandırmaktadır. Çünkü şimdiki kadar iyi eğitim alan ve sınavlarda başarılı olan ya da olacak olanların ideolojisi iktidarla çatışma halindedir. Bu anlamda hegemonik kırılmanın ardından egemen olan ideoloji kendi egemenliğini sağlamak için kaçınılmaz olarak sınavdan başarıyla çıkacaktır. Bu anlamda sınav Türkiye'de her yerde olduğundan daha ideolojiktir.

Sonuç

İktidar yaşadığımız hayatın her alanına sızmıştır ve kendini hissettirmeden bizim üzerimizde bir denetim uygulamaktadır. “Siyasetin vazgeçilmez uzantısı olan iktidar da bugün artık gözlerden saklanmış, perdelenmiş, içselleştirilmiş bir halde yaşamımızın köşe bucak her yerine nüfuz edip yayılmış gibi. İktidar ve siyasetin (bunların eskiden devlet içinde yuvalandığı düşünülürdü) giderek devlet gibi kurumlarla bir ilgisinin kalmadığı, ama bizim gündelik yakın gerçekliğimiz içerisinde kendi mikro-temelleriyle giderek daha fazla ilintili oldukları gözlenmiştir” (Thomas, 2009, s. 23). Sınavda iktidarın bir aracı olarak toplumsal bir belirleyendir. Günümüzde insanlar işe sınavlarla (genel anlamda sözlü) alınmaktadır. “Marx’ın Kapital’de sözünü ettiği fabrikanın girişindeki levhada yazan söz (İŞİ OLMAYAN GİREMEZ) tılsımlı bir güce sahiptir ve başka herhangi bir şey kadar devlet için de geçerlidir” (Thomas, 2009, s. 49) Sınavda başarısız olanlar ‘devlet’in ‘fabrika’larına girememektedir. Kendilerine başka alanlar aramakta ya da diğer sınavlara hazırlanmaktadır.

Sınav yoluyla insanlar denetim altında tutulmaktadır ve onların yaşamlarında önemli bir etken ve belirleyendir. “Sınav, gözetim altında tutan hiyerarşi

⁵ Doğan, T. (2012). Emperyalizmin “Sınav” Oyunu. Erişim tarihi: 05.02.2013,

<http://www.anafikir.gen.tr/yazarlar/64-tahsin-dogan/232-emperyalizmin-snav-oyunu-tahsin-dogan.html>.

teknikleriyle normalleştirici yaptırım tekniklerini birleştirmektedir. Normalleştirici bir bakış; nitelermeye, tasnif etmeye ve cezalandırmaya izin veren bir gözetimdir. Bireylerin üzerinde, onların onun boyunca farklılaştırıldıkları bir görünebilirlik kurmaktadır. İşte bu nedenden ötürü, tüm disiplin düzenlemelerinde sınav yüksek derecede ayınleştirilmiştir” (Foucault, 2006, s. 274). Sınav sayesinde iktidar birey üzerindeki gücünü gösterir ve onun iktidar ilişkilerinin neresinde duracağını belirlemesi gösterir. İnsanları birbirleriyle rekabet halinde tutarak, birbirleriyle dayanışma duygularını yok eder. Sınav çok önemlidir ve iktidarın oynadığı bu oyunda sınava girenler sadece piyondur. “Okul, eğitim işlemini tüm uzunluğu boyunca ikiye katlayan kesintisiz bir sınav aygıtı haline gelmiştir” (Foucault, 2006, s. 276). Sınavlar yoluyla insanlar ne iş yapacaklarını, ne kadar para kazanacaklarını belirlerler. Bu anlamda sınav sadece sınav değildir. Sınav; iştir, paradır, güçtür ya da işsizlik, parasızlık, güçsüzlüktür. Illich’e göre başarı belgelenmezse, kimse eğitim için para ve zaman harcamaz. Başarının belgelenmesi öznenin toplumsal yaşam içindeki statüsünün belirlenmesi açısından çok önemlidir, çünkü “belgeli üniversite mezunları yalnızca eder etiketlerini bulunduranların yaşadığı bir dünya için uygundur” (Illich, 2006, s. 53). Bu anlamda sınav ve sınavla ilgili belgeler devletle ve şirketlerle iletişim kurmamızı sağlar. Sınavları kazanan ve önemli okulları bitirenler bu iletişime hak kazanırlar ve değerlerine göre sistemin çarklarına yerleştirilirler.

Sınav insanların istek ve hedeflerini gerçekleştirme konusunda karşlarına çıkan ilk şeydir. Sınav ve iktidar arasındaki ilişki burada kendini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Özne ve iktidar arasındaki ilişki birçok çatışma ve direnişi de içerir. Burada ise mecazi anlamıyla yani ‘direnme’ anlamıyla ‘sınav’ ortaya çıkmaktadır. Sınavlar girenler için öznel olsa da iktidar için öznel değil toplumsal bir nitelik taşımaktadır. “Foucault iktidarı belirli bir toplumda ilan edilmemiş, çeşitli toplumsal kurumlarda, ekonomik eşitsizliklerde, dilde, bedenlerimizde yaşayan çatışmaları kapsayan sessiz ve gizli bir iç savaş olarak tanımlar” (Canpolat, 2003, s. 101). Bu iç savaş toplumsal hayatın birçok yerinde yaşanmaktadır ancak hegemonya yoluyla bu iç savaşın sonucu neredeyse her zaman iktidar lehinde sonuçlanmaktadır.

Okul kapitalist sistem içerisinde ideolojik bir aygıt olarak görevini yerine getirir ve bu çarkın içine giren ürünleri istenilen şekle sokar. Erdoğan bunu şöyle açıklıyor:

Okullar ekonomik yapıyı yeniden-yaratmada (sürekliliğini ve yapısını desteklemede) gerekli koşulları yaratarak\üreterek kapitalist sermaye birikimine yardım ederler; Bunu da "başarı" ölçekleri koyarak ve kapitalist sistemi yansıtan bir eğitim yapısı içinde, kapitalist sistemin örnek yapısını üreterek yaparlar. Eğitim sisteminin (dekanından öğrencisi, kapıcısı ve çaycısına kadar) kademeli örgütlenmesi ve iş yapma biçimi genel olarak o toplumun sınıfsal örgütlenme biçimini yansıtır: Okullar iş gücünün kademeleşmiş yapısını (bağnazlığı, ırkçılığı, seksist tutumu, büyüklük ve aşağılık duyguları, bürokratik ezme ve ezilme kültürel pratikleri dahil) kendi yapısı ve pratiklerinde üretir.

...Okullar resmi devlet ideolojisinin ve bu ideolojinin sınıfsal örgütlenme biçiminin meşrulaştırmasında en önde gelen bir kurumdur. Bu meşrulaştırma pratikleriyle eğitim sistemi hem kendi yapısını hem de içinde iş gördüğü yapıyı hem sembolik olarak hem de yapısal biçimiyle günlük faaliyetlerinde kurar, yeniden-kurar, tutar ve geçerliliğini yanıtlar. Okul sistemi ve ideolojisi kapitalizmin fırsat eşitliği, demokratik çoğulculuk ve çabayla yükselme ideolojilerini, dolayısıyla, toplumun adil ve demokratik bir rayda olduğunu ve geliştiğini anlatır.⁶

Okul, kapitalizmin yetişmiş insan gücünü yaratırken sınavı da bu anlamda ayırıştırma ve seviyelendirme anlamında kullanır. Sınavlar ve sınavlarda alınan puanlar bu sistem içindeki insanların sistem içerisindeki yerlerini belirlemem konusunda önemli bir görev üstlenirler.

Sınav toplumsal yaşam içerisinde bir belirleyen olarak çocukluktan itibaren hayatımıza giren ve neredeyse hayatımızın sonuna kadar karşılaştığımız bir uygulama olarak toplumsal iktidarın üzerimizden kaldırmadığı bir baskı aracıdır. Bu baskı aracı bazen devletin bazen ise şirketlerin elinde bize bir okula, işe, vs. girip giremeyeceğimizi söyler. Diğer bir taraftan bakarsak ise sınav, devlet ve bireyler arasındaki iletişim araçlarından birisidir. Bu araç bizim kim olacağımızı/olduğumuzu belirler/belirtir. Öğrencilikte ise ölçme/değerlendirme olarak karşımıza çıkan bu deneyim neyi bilmemiz ve bilmememiz gerektiğini söyleyen/öğreten iktidarın ideolojik bir aygıtı olan okulun en önemli unsurlarından biridir. Daha sonrasında ise daha iyi okullara geçebilme, işe girebilme ve daha birçok aşamada karşımıza çıkmakta ve hayatımızı belirlemektedir. Bu anlamıyla tüm hayat aslında bir “sınav”dır. Bizi geçmişimizle ve geleceğimizle belirleyen şeydir “sınav”. İktidar bir kapının önünde durmakta ve bize şunu söylemektedir: “Sınavı Kazan(a)mayan Giremez!”.

KAYNAKÇA

- Aka, A. (2012). *Antonio Gramsci ve “Hegemonik Okul”*. Erişim tarihi: 30.05.2012, <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c12s21/makale/c12s21m20.pdf>.
- Baker, C. (2006). *Zorunlu Eğitime Hayır*. İstanbul: Ayrıntı.
- Canpolat, N. (2003). *“Michel Foucault”*; *Kadife Karanlık*. İstanbul: Su.
- Doğan, T. (2012). *Emperyalizmin “Sınav” Oyunu*. Erişim tarihi: 05.02.2013, <http://www.anafikir.gen.tr/yazarlar/64-tahsin-dogan/232-emperyalizmin-snav-oyunu-tahsin-doan.html>.
- Eliade, M. (1998). *Şamanizm*. Ankara: İmge.

⁶ Erdoğan, İ. (2014). Eğitim İdeolojisi. Erişim tarihi: 03.05.2014, <http://www.irfanerdogan.com/egitim/egitimideolojisi.htm>.

- Entwistle, H. (1978). Antonia Gramsci. *Educational Theory*, 28 (1).
- Erdoğan, İ. (2014). *Eğitim İdeolojisi*. Erişim tarihi: 03.05.2014, <http://www.irfanerdogan.com/egitim/egitimideolojisi.htm>.
- Forges, D. (2010). *Gramsci Kitabı-Seçme Yazılar 1916-1935*. Ankara: Dipnot.
- Foucault, M. (2000). *Özne ve İktidar-Seçme Yazılar 2*. İstanbul: Ayrıntı.
- (1994). Özne ve İktidar. *Edebiyat Eleştiri Dergisi*. (Çev. O.Akinhay), 6 (7).
- (2003). *İktidarın Gözü*. İstanbul: Ayrıntı.
- (2005). *Entelektüelin Siyasi İşlevi*. İstanbul: Ayrıntı.
- (2006). *Hapishanenin Doğuşu*. Ankara: İmge.
- Giddens, A. (2000) *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç.
- Gür, B. S. ve Çelik, Z. (2009) *Türkiye’de Millî Eğitim Sistemi - Yapısal Sorunlar ve Öneriler*. İstanbul: SETA.
- Illich, I. (2006). *Okulsuz Toplum*. İstanbul: Oda.
- Kapıkıran, Ş. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Sınav Kaygısının bazı Psiko-sosyal Değişkenlerle İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (11).
- Kurt, M. (2012). *Michel Foucault ve İktidar Çözümlemesi*. Erişim tarihi: 21.11.2012, <http://bilgitoplumu.blogspot.com/2004/12/mchel-faucault-ve-iktidar-zmlmesi.html>.
- Larrain, J. (1995). *İdeoloji ve Kültürel Kimlik*. İstanbul: Sarmal.
- Sarup, M. (2004). *Post-yapısalcılık ve Post-modernizm*. Ankara: Bilim ve Sanat.
- TDK Online Sözlük, “Sınav”. *Eğitim Terimleri Sözlüğü* 1974. Erişim tarihi:27.05.2012, <http://tdkterim.gov.tr/bts/BSTS/>
- Tezcan, M. (2005). *Sosyolojik Kuramlarda Eğitim*. Ankara: Anı.
- Thomas, P. (2009). *Yabancı Politik*. Ankara: Dipnot.

EXAMINATION AND POWER

Abstract: Both school and exams have great importance today since school is considered as one of the ideological state devices and exam is considered as the extension of it. The ruling power shapes and directs the individuals by examining them according to the life their citizens want to live their lives in the future. Exams are the efforts of students to prove that they are the right choice for the space left by the ruling power. Like everything else in life, schools and exams are in the hands of the ruling power and they are ideological. When we comment on the subject of examinations in Turkey, the new ideological idea that has built its own hegemony tries to distribute its dominance in every field and education is one of them. The reason of the arguments and blemishes that have taken

place recently, is the struggle of providing the ideological domination. Although examinations and power relations have neither been considered nor analyzed deeply up to now, because exams cannot be considered separately from education and school, they are the side element of the ideological apparatus of the ruling power. However, the importance of this side element is great for Turkey. Because exam has an important function in providing hegemony. According to Gramsci, hegemony gains power by the consent of the subservient to the ruling class. Hegemony, which isn't always coercive, would mainly be understood as a cultural and ideological power, which is based on the values of bourgeoisie. The term hegemony is attributed to Gramsci in political literature, and perceived to exist not only at the state level but also within the layers of society.

Keywords: Examination, Power, Ideology, Hegemony.